

בעזרה"ת אגדת של תנ"ך

גליון 576

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פנתח האה

אבותינו דור המדבר נענשו בליל תשעה באב כאשר חזרו המרגלים עם הבשורות הקשות על ארץ ישראל ויבכו העם בלילה ההוא' – באותו לילה נגזרה גזירה נוראה

'אתם בכיתם בכיה של חנינם חייכם שאני נותן לכם בכיה לדורות' אז נגזר על עם ישראל שזה יהיה ליל חורבן לאורך כל הדורות.

מה הכוונה בכיה של חנינם? הרי אם העובדות נכונות אם כן הבכיה מובנת כאשר לאחר כל הציפייה אל הארץ המובטחת הם מתאכזבים, ואם הטענה היא על זה שהם קיבלו את דברי המרגלים אל מול דברי ה' על ידי משה, אז הבעיה היא אי אמון בה' ונביאו – אם כן מדוע התביעה היא על הבכיה?

וההסבר עם ישראל שגו בקבלת העובדות מפי המרגלים נשיאי עם ישראל ולכן היה ניתן להבין שהם בוכים, אבל הטענה היא - למה בכי של חנינם? אילו הבכי היה מוביל אותם קדימה, הם היו מתנערים ומחשבתם ש'בשנאת ה' אותנו הוציאנו ממצרים' כאמור בפרשתנו – אם הבכי היה מוביל לתשובה כי הרי השנאה הזו של ה' גם לדעתם איננה ללא סיבה, אלא כמו שכתב רבי עובדיה ספורנו – 'בשנאת ה' אותנו – על שעבדנו עבודה זרה במצרים' – אם כן הייתה הבכיה יכולה להוביל לתשובה וצעקה אל ה' ואז היא לא הייתה בכיה של חנינם גם אם היא מבוססת על טעות. אבל הבכי חסר התועלת הזה, בכי החנינם שאין ממנו לא צמיחה ולא תקווה – זו הוכחה על כך שמאחוריו לא עומדים כוחות טובים.

מכאן נפנה לימים אלו בהם אנחנו נתונים, אי הוודאות משתלט כתוצאה מהמגיפה ואין לאף אחד כיוון, כולל לממשל. היום יותר מתמיד מבינים כולם ש'אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים'.

אבל הבה לא נבכה בכי של חנינם ונחפש אשמים, ניקח את מצוקותינו לבכיה שאינה של חנינם וגם אם יש קושי של ממש נכוון אותו לצמיחה והתקרבות לה' או אז נזכה בקרוב לראות עין בעין בביאת משיח צדקנו,

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

בתחילת הפרק השני בפרשתנו, מתארת התורה שעם ישראל הסתובבו סביב "הר שעיר" ימים רבים. עד שהקב"ה הורה למשה: "רב לכם סוב את ההר הזה, פנו לכם צפונה". ראיתי רמז נפלא שיעניק לנו חיזוק והכוונה בעניין המאורעות הקורים בעולם, אלא שבכדי להבין אותו בלי לעצור באמצע הדברים, נפתח בסיפור שאחר כך יבאר לנו את עומקו של הפסוק.

את המשל הבא הביא רבי יעקב המגיד מדובנא ברצותו להסביר את הפסוק שנאמר ב"מזמור שיר ליום השבת": "איש בער לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת". מה ההבדל בין "בער" לבין "כסיל"?

במסגרת הסיור המודרך שנערך במפעל ענק ממדים וחדשני שנראה כנשאב מיקום דמיוני, הסתכלו המבקרים בעיניים משתאות על מכונות הענק שמצד אחד הכניסו לתוכן חומרי גלם בכמויות ענק וללא סדר. ומצד שני – לאחר שעברו מטרים רבים על גבי מסועים ומנופים מסוגים שונים כשבכל קטע במכונה הם מורכבים ללא מגע יד – יצאו מכוניות פאר הדורות ונוצצות. בעלי המפעל שחשבו על הרעיון הגאוני בו חומרי גלם מוכנסים מצד אחד של המכונה ויוצאים מצדה השני כמכונית פאר הדורה, היו חכמים גם באספקט התיירותי: המפעל נבנה כך שסמוך לתקרה, לאורך כל המכונות, נבנה גשר תיירים רחב המספק מבט איכותי על כל חלקי המפעל והמכונות. שערי המפעל היו פתוחים למבקרים ששילמו ממיטב כספם על הסיור המופלא, ולא מעט מהם התרשמו עד כדי שהמכונית הבאה שרכשו הייתה מן המפעל דווקא...

המשך בעמוד אחרון <<<

זמני השבת
הדלקת נרות 7:23
מוצאי שבת 8:24
לית' 8:56
 נא לשמור על קדושת הגליון
 אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַהִלְדוּשׁ

אהל לחידוש חידושים ופגנים לשולחן השבת

"אלה הדברים"

"תפסיק להעיר לי". משפט הנאמר פעמים כה רבות, בין אישה לבעלה, בין בן לאביו ובין עובד למעסיק. כולנו לא אוהבים שמעירים לנו ומבקרים את הדרך או המעשה שעשינו, אז מה, באמת לא נעיר? לא נוכל להביע עמדה? ואם כן, כיצד? מהי הדרך שההערה שלנו תביא בקרבה השפעה על הזולת ולא רק פורקן של עצבים?

פרשת דברים פותחת בתוכחה הסמויה שנותן משה רבינו ימים ספורים טרם מיתתו לצאן מרעיתו אותם הנהיג שנים רבות. ממש לפני הפרידה האחרונה שלהם אומרת התורה כך: **"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל וכו' רש"י מסביר שהמקומות המוזכרים הם מקומות בהם חטאו בני ישראל ומפני כבודם של ישראל הזכיר אותם ברמז.**

המתבונן מבחין ברגישות בה נוהג משה רבינו בכל מה שקשור לתוכחת עם ישראל הוא מלמדנו ומאלפנו גם אם אדם טעה וכשל ועלינו החובה להוכיחו יש לכך דרך וצורה, הרבה דברים אנו צריכים לבצע אך יש להיות צודק ויש להיות חכם. **הפסוק אומר "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך"** (משלי ט) לכאורה הפסוק אומר נתון פשוט מאוד. לץ זהו אחד שמקל ראש בכל דבר וענין, לכן אין ענין וחבל על האנרגיות להשקיע בו, זה יגרום רק לשנאה מצידו. חכם לעומתו מוכן לשמוע את התוכחה ולהחכים לפעם הבאה שלא ישוב על איוולתו בשנית, לכן אותו תוכיח ולבסוף הוא יאהב אותך כי הארת את עיניו.

אבל בעלי המוסר אמרו שבפסוק זה יש כאן הדרכה איך וכיצד להוכיח. אין זו חכמה לזרוק מילים מהפה, אלא החכמה היא שהם יתקבלו ויופנמו ללב השומע.

"אל תוכח לץ" - אין הדרך להוכיח אדם כאשר אתה מכנה אותו בכינוי גנאי, משפיל אותו ומוריד מהערך העצמי שלו משום שהוא ישנא אותך. אלא מה כן? **"הוכח לחכם"** שאתה בא להוכיח תרומם אותו, תכנה אותו בכינויים חיוביים ומכובדים, תביע בפניו את הציפייה שלך להצלחתו, תחזק אצלו את הנתונים הטובים שיש בו ועודד אותו לנצל אותם כראוי. ובכך הוא יאהב אותך ויקבל את דבריך

בכל סיטואציה בחיים בה עלינו לבקר את הזולת, אם זה בין מנהל לעובד, או בין אב לבנו, בין אם לבתה, בין בעל לאשתו, רב ותלמידו, תמיד נבחר את הדרך החיובית בתוכחה לרומם ולהביע תקווה וציפייה ממעשיו ולא אכזבה וכישלון. באופן בו אנו מביעים מורת רוח אך באותה נשימה אנו נותנים דחיפה ועידוד בהתאם לנתונים החיוביים שיש לאותו אחד שאנו מוכיחים באופן כזה שתקבל התוכחה.

כשם שאסור לכבס בשבוע שחל בו תשעה באב, (ולמנהג האשכנזים החל מראש חודש אב), כמו כן אסור ללבוש בגד מכובס. ואפילו בגד שכיבסוהו קודם שבוע שחל בו תשעה באב, אסור ללבוש בימים אלו. ובמקום שיש הכרח להחליף הבגדים בימים אלו, כגון מחמת זיעה וכדומה, יש להקל על ידי שילבש הבגד המכובס במשך כשעה בימים שלפני שבוע שחל בו תשעה באב (או לפני ראש חודש אב למנהג האשכנזים), ומכיוון שכבר לבשו אז, אין עליו יותר תורת בגד מכובס, ומותר ללבוש בימים אלו. ובדרך זו יש להקל להכין אפילו הרבה בגדים לצורך ימים אלו.

וכתב מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל, שאם רוצה להכין בגדים בשבת שלפני תשעה באב בדרך זו (שאז יש בעיה הלכתית של הכנת דבר משבת ליום חול), מכל מקום רשאי לעשות כן באופן שילבש בגדים מכובסים מערב שבת, ובבוקר שלמחרת לא יחזור ללבוש בגדים אלו, אלא ילבש בגדים אחרים מכובסים, והבגדים שלבש בליל שבת יניחם למשמרת לצורך שבוע שחל בו תשעה באב, ואם יש צורך בעוד בגדים, יפשוט הבגדים שלבש בבוקר, וילך לישון מעט שינת צהריים, וכשיקום ילבש בגדים אחרים מכובסים, ובאופן כזה אין לחוש לאיסור הכנה משבת לחול, כיון שנהנה מן הבגדים ביום השבת.

בגד העשוי לספוג זיעה, כגון לבנים, גופיות, גרביים וכדומה, מותר ללבושם מכובסים, שאין דינם כדין שאר הבגדים.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

בכ"ו באדר תשי"ב התעטפו רחובות ירושלים יגון. הגאון הצדיק רבי אריה לוי, הידוע בצדקותו ובמעשי החסד שלו, ליווה את רעייתו הרבנית למנוחת עולמים. הכל הרגישו קרוביו של צדיק זה, שהעניק לכל אחד תחושה של בן משפחה מדרגה ראשונה, ובאו לחלוק לרבנית כבוד אחרון.

גם בשעה קשה זו היה רבי אריה ביישוב הדעת, ובעת שעמד להספיד את הרבנית, תיאר כיצד אף על פי שברגע הפטירה ובשעות שאחריו הכאב והאובדן קשים מנשוא, הצער גדול ולפעמים הבכי הוא בלתי נשלט, ככל שהזמן עובר - כך יורדת ופוחתת עוצמת הכאב. כבר קבעו חז"ל בלשונם הזהב: "גזירה על המת שישתכח מן הלב".

עמד רבי אריה מול מיטתה של רעייתו הצדקנית, מחשבותיו ולבו נתונים לריבונו של עולם, וכך שאל: אם אכן גזירה על המת שישתכח מן הלב וככל שחולף הזמן כך פוחת הכאב ונמוג הצער, איך נוכל להסביר שקרוב לאלפיים שנה חלפו עברו מחורבן בית מקדשנו בתשעה באב, ועדיין בכל שנה יושבים יהודים לארץ, מייללים ובוכים עליו!?!...

לאחר הפוגה קלה חתך רבי אריה את השקט הסמיך וביאר בטוב טעם: גזירה היא על המת שישתכח מן הלב. אולם **בית המקדש לא מת!** הוא חי בלבנו! יהודים מצפים לו בכל רגע שישוב ויבנה, שירד מן השמים בנוי ומשוכלל באש. **מי שעדיין חי - אי אפשר לשכוח אותו!** הכאב שלו מנסר וחותר תמיד בלב. געגוע עז מבצבץ ועולה בתחינה לגאולה שלמה - "מתי תשוב לציון בקרוב בימינו, לעולם ועד תשכון"...

1952 שנה לחורבן בית המקדש

אהל העויצה:

המאמר הזה הוא חלק שלישי בסדרה בה סקרנו את נושא המבחנים. בפעמים הקודמות עסקנו באיך להסתכל על נושא הציונים והתמודדות של הילד המתקשה, לקבלת המאמרים ניתן לפנות במייל שמצוין למטה ולכתוב מאמר.

והשבוע נתבונן דווקא על הילד הכישרוני, ממבט ראשון הכל בסדר אצלו, הציונים הטובים שהוא מביא דרך קבע רק גורמים לנו נחת, דווקא בגלל זה חשוב מאוד שנהיה מודעים לכמה נקודות:

הדבר יכול לגרום להרגיש גאווה ולהביט על כל בעלי הראש החלש כסוג ב', דבר שנוגד את התפיסה שכישרונות הם מתנות שמים, עוד נקודה - ילדים שתופסים דברים יותר מהר, יכולה גם להתפתח אצלם רדידות מחשבתית, כי אחרי שהוא תפס את העניין הוא לא יתאמץ לרדת לעומקו, מבחינתו הוא מסודר, מה שאין כן אצל הילד הפחות כישרוני שמבין רק אחרי שהוא מתאמץ.

נקודה נוספת - סיפר לי אחד שהוא מצטער שלא 'עמדו' עליו שיחזור ישנן את החומר ויכין שיעורי בית, הסתפקו בכך שהיה לו ראש טוב פלוס ושהוא מביא מאה, וכיום המלחמה שלו עם העצלות היא מלחמה כבידה ומתישה, כך שגם אם הילד מוכשר אין לפוטרו מחינוך לעמל.

נביא תיאור שימחיש את העניין, איך להסתכל נכון על כל המושג של הכישרונות: שני נגרים צעדו שמחים וטובי לב לשבוע של עבודה במעבה היער, כל אחד קיבל משור, אבל היה הבדל ביניהם בעוד אחד קיבל משור חשמלי, השני קיבל משור ידני כך עבדו להם במרץ רב. בסוף השבוע עשו ספירת מלאי, התברר שבעל המשור

החשמלי חתך מאה עצים בעוד חברו חתך שבעים ושש עצים. לא התאפק בעל המשור החשמלי והתחיל לועג לחברו, זה שעבד עם המשור הידני, שלימזל, עצלן, בטלן... הסיפור נשמע מופרך ואכן לא נודע אם התרחש אי פעם, אבל סיפורים דומים קורים גם קורים בסביבתנו, הגיע הזמן שנפסיק להתגאות עם כישרונותינו, הם לא נועדו למען שמנו הטוב ולא לכבוד, אלא להשתמש בו לכבוד שמים, אין פרוטקציה בשמים לבעלי כישרונות.

שבוע הבא נסכם בעזרת השם את הנושא, **אין ללמוד למעשה עד שהסדרה לא תסתיים!**

יש לכם שאלה הערה או הארה כתבו ובל"ג נתייחס, המייל: ap2417m@gmail.com פינחס אפשטיין יעוץ תורני

מטבע הדברים, בתקרת המפעל נותרו עדיין שרשראות ענק חשופות המחזיקות את המכונות, וגם חוטים וכבלי ששמל שירדו מן התקרה אל המכונות עצמן. באחד הסיורים הללו פנה אחד המבקרים אל המדריך שהסביר על אופי המכונות המצויות תחתיהם, ושאל: "החוט הזה בצבע ברונזה, למה בדיוק הוא משמש – לא הצלחתי להבין..."

המדריך התאמץ שלא לצחוק בפרצופו של המבקר, ורק שאל בתמימות מעושה: "את כל צורת ואופן פעילות המכונות במפעל - הצלחת להבין. את הסיבה למיקומו של כל חוט ובורג - הצלחת להבין. רק את שימושו של חוט הזה - לא הצלחת להבין?!"

כך מבאר המגיד מדובנא את דברי הפסוק: "איש בער", יש מי שמודע לעובדה שהוא אינו חכם גדול ולכן הוא מוגדר - "לא ידע", לפחות יודע ומכיר שאינו מבין את מה שנשגב מבינתו. אבל "וכסיל", הגדרתו של הכסיל היא ש"לא יבין את זאת". הוא מצביע על פרט אחד מתוך מכלול ומערכת של מיליוני פריטים ורק את "זה" הוא עוד לא הצליח להבין...

וכעת כמובן, נשוב לפסוק מן הפרשה, בו נראה בדרך רמז יסוד מופלא של ה"אמרי יהודה" מְבַרְעֵי'אן: "רב לכם סוב", פונה התורה ליהודי ומלמדת אותו – אל תחפש "סיבה" לכל דבר שקורה בעולם. ומדוע באמת לא כדאי לחפש סיבות? כי על פי משלו של המגיד מדובנא נוכחנו לראות שאין תועלת בידיעת פרט אחד בודד מתוך מערכת אדירה. "את ההר הזה", אל תסתכל רק לסיבתו של הדבר שהינך מבקש להבין, כי הוא חלק ממכלול אדיר שברא הבורא מששת ימי הבריאה. הוא אינו ניתן להבנה בפני עצמו.

מסיים ה"אמרי יהודה" את הרמז: לאחר שהבהרנו שלא מומלץ לחפש סיבות, מה בכל זאת נוכל לומר לעצמנו? "פנו לכם צפונה" – הבורא יתברך מנהל את העולם בדרך בה הוא חפץ, דעו שחשבונותיו של הבורא צפונים ומכוסים מאיתנו, וכך ברצונו שיתגלגלו הדברים.

***

קשה לנו, כבני אדם, לקבל דברים ולעכל אותם ללא סיבה מספקת. אך כשמנסים לחפש סיבות לכל דבר, ולהבין "למה קרה כך?" ו"למה ההוא סובל, או ההוא מצליח?" המשא נהיה כבד יותר.

כאשר יהודי שומע דבר תמוה שאינו מסתדר לו לפי הבנתו – בשונה מאותו מבקר שחפץ להבין תפקידו של חוט אחד מתוך מערכת אדירה – הרי הוא מצביע כלפי מעלה ואומר שריבון העולמים הצפין וכיסה מאיתנו את הסיבה האמיתית שכך קרה, והמשא נהיה קל יותר. כי יש מישהו בחדר הבקרה שמכוון כל חוט וכל בורג בדיוק למקום המתאים עבורו.

(גד שכטמן תשע"ה)

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו
אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס שליט"א**
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכני"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית ----- **7:00**
מנחה וערבית (סמוכות) ---- **19:15**
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב **שמשון פוקס שליט"א**
יום ב' - הרב **הגאון אברהם הכהן שליט"א**
יום ג' - הרב **שלום אטלן שליט"א**
יום ד' - הרב **דוד יונה שליט"א**
יום ה' - הרב **דניאל קמחי שליט"א**

**בית הכנסת
"עולי בבל"**

ע"ש **הרב יוסף חיים זצ"ל**

שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:15
שיעורי תורה מידי יום
שעה לפני מנחה
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:30

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אלון כהן בן אורנה
ומשפחתו הי"ו